

1
с. к.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

БРАСНАВЧА РОБОТА В БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ

Інформаційний бюлетень

Вип. 4

Київ 1993

Підготувала

В. П. КИСЕЛОВА

Редактор

А. М. КОМСЬКА

Відповідальний за випуск

Л. Л. МАКАРЕНКО

Обласними універсальними науковими бібліотеками України щорічно видається чимало методичних розробок, описів кращого бібліотечного досвіду з питань краєзнавчої роботи. Це, здебільшого, змістовні і корисні матеріали, які заслуговують більшого поширення, ніж це дозволяють рамки окремої області. Нестача паперу, слабка поліграфічна база часто обмежують тираж таких видань 30-50-ма екземплярами, іноді вони залишаються в машинописі.

Краєзнавча робота стає нині одним з головних напрямків діяльності бібліотек і потребує якісного методичного забезпечення. Проте, на жаль, створюється ситуація, коли над аналогічним за змістом матеріалом доводиться працювати багатьом бібліотечним спеціалістам в різних кінцях України, причому така робота супроводжується складним бібліографічним розшуком /в той же часдесь вже існує успішний результат, нагромаджено певний досвід/. Це стосується і методичних розробок на допомогу проведення масових заходів /сценаріїв, порад/, і описів досвіду роботи та інформації типу "листок-сигнал", і методично-бібліографічних матеріалів для проведення краєзнавчих читань тощо. Навіть у випадках, коли матеріал присвячений конкретній особі - видатному землякові, можна застосувати щось нове, цікаве, використавши методику підготовки і проведення заходу.

Таких матеріалів в 1991-1992рр. підготовлено досить багато, але інформація про них до бібліотечних працівників надходить не в повному обсязі: реєстраційна бібліографія в більшості випадків їх не охоплює, інформуючи ж, не розкриває зміст. Отже, пропонуємо вашій увазі огляд краєзнавчих методично-бібліографічних матеріалів обласних бібліотек України, з якими, на наш погляд, варто ознайомитися бібліотечним працівникам, котрі займаються краєзнавчою роботою.

Огляд не вичерпний: проанотовані документи, які надійшли в Державну бібліотеку України до I.XI.1992р. Зрозуміло, що це лише частина тих знахідок, які, безперечно є в кожній області, районі. Ми прагнули охопити видання, що висвітлюють різні аспекти краєзнавчої діяльності бібліотек.

Використати наведені в бюлетені матеріали можна з допомогою МБА, звернувшись безпосередньо в бібліотеку, яка уза-

гальнила досвід або підготувала методичні рекомендації.

Сподіваємося, що даний, 4-й випуск бюлетеня допоможе бібліотекарям, бібліографам, методистам підвищити кваліфікацію, заощадить їх час, розширить світогляд.

Відгуки і побажання, свій досвід краєзнавчої роботи просимо надсилати в Державну історичну бібліотеку України за адресою:

252015, Київ -15, вул.Січневого повстання, 21
корп.24, ДІВ України
Відділ історичного краєзнавства

ж ж ж

Мабуть, з нетерпінням чекають бібліотекарі Донецчини кожний наступний методичний матеріал з циклу "Повернені імена Донецчини." Ознайомлення з кількома випусками цього циклу показує, що науково-методичний відділ Донецької ОУНБ ім. Н.К.Крупської надає велике значення популяризації знань про славетних земляків, імена яких раніше незаслужено замовчувались.

Василь Стус:Листок-сигнал/ Донецька обл.універс.наук. б-ка ім.Н.К.Крупської; Підгет.:Н.П.Авдієнко.- Донецьк,1991.- 4с. Тир.80. Ротатор.

Вміщено розповідь про поета і його творчість, список літератури. Відомо, що В.Стус родився на Вінничині, а в 1939р. його батьки переїхали в Сталіно /Донецьк/. Потім він працював учителем на Кіровоградщині, пізніше - в Горлівці... Ім'я В.Стуса нині популярне, як ніколи раніше, тому цей методичний матеріал буде корисним для всіх бібліотечних працівників, не кажучи вже про тих, хто висвітлюватиме зв'язки поета зі своїм краєм.

Листок-сигнал "Джон Джеймс Хьюз"/Донецьк,1991/ того ж автора інформує про засновника Донецького металургійного заводу. Саме йому, англійцю за походженням, вдалося закласти міцні основи для розвитку кам'яновугільного, залізнорудного і рейкового виробництва в Донбасі. Про всі заслуги Хьюз /так тоді його називали/ перед нашою вітчизною розповідає цей

матеріал, підготовлений за допомогою дореволюційних видань з фондів сектора рідкісної книги і відділу краєзнавчої літератури обласної наукової бібліотеки. Автор пише: "Мы помним имя, полученное нашим городом при рождении /Донецк до 1924г.- Юзівка - В.К./ и вспоминаем имя человека, который стоял у его колыбели... Как помним имена горнопромышленника Н.П.Горлова, помещика И.Г.Иловайского, купца I-й гильдии С.С.Полякова. А чьи еще имена мы должны вспомнить и с благодарностью возвратить истории нашего края?.."

"Білі плями" франкіани: Сценарій літературної години/Івано-Франківська обл.універс. наук. б-ка ім.І.Я.Франка.- Івано-Франківськ., 1991.- 9с. Тираж 25 прим.

Дійсно, здається, мусимо знати про нього все: твори І.Франка видавалися мільйонними тиражами, побачило світ 50-томне академічне видання, сотні франкознавців вивчали його життя і творчість, проте чимало творів ще й досі не дочекалося гласності.

Саме про ряд віршів, вилучених з вищезгаданого зібрання творів йде мова в сценарії масового заходу, виданого Івано-Франківською обласною бібліотекою. На жаль, ім'я автора не назване і, хоч матеріал, без сумніву, цікавий і потрібний, відсутність посилань на джерела не виключає можливість, що він звідкілясь скопійований.

До 135-річчя від дня народження І.Я.Франка: Методичні поради//Івано-Франківська обл.універс. наук. б-ка ім.І.Я.Франка; Підгот.:С.Й.Балита, О.І.Черепович.- Івано-Франківськ, 1991.- 9с. Тираж 100. Ротатор.

Цей методичний посібник вміщує програму Франківських читань "Велетень думки і праці", списки літератури про життя і діяльність І.Франка, перелік книг для проведення огляду "Художня проза І.Франка," джерел для бесіди "І.Франко і М.Грушевський", літературної години "Білі плями" франкіани", питання для вікторини "Шляхами І.Франка на Прикарпатті", матеріали для літературно-музичного вечора, книжкової виставки. Отож, бібліотекарі можуть вибрати найбільш сприятливу в конкретних умовах форму роботи.

Виховання культури міжнаціональних відносин, відродження національних традицій – гострі питання сьогодення. Не випадково саме цим питанням бібліотечні працівники Одещини приділяють багато уваги: в області 67 населених пунктів, де компактно проживають різні національні групи.

Возрождая национальные традиции: /Из опыта работы библиотек Одесской области по интернациональному воспитанию/ //Одесская обл. универ. науч. б-ка им. В.И. Ленина; Сост.: Д.И. Яковец. – Одесса, 1991. – 12с. 4л. прилож.

Машинописний матеріал окреслює ряд проблем, які, безумовно, зараз особливо цікавлять бібліотекарів. висвітлені деякі шляхи вирішення цих проблем на Одещині.

В центрі уваги бібліотек області – популяризація національних мов, звичаїв і традицій краю, сприяння розвитку міжнаціонального спілкування, інтернаціональне виховання читачів. Обласна бібліотека детально вивчила, дослідила склад населення за національною ознакою в Болградському і Арцизькому районах /це, зокрема, болгари, молдавани, гагаузи/. Була розгорнута послідовна робота по формуванню книжкових фондів на мовах національних груп, які проживають в регіоні...

Узагальнений досвід стане у пригоді всім бібліотечним працівникам, які займаються обслуговуванням читачів літературою на національних мовах.

Методичні рекомендації на допомогу проведенню масових заходів, приурочених зимовому періоду свят українського народу /Рівненська обл. універ. наук. б-ка; Підгот.: В.М. Нечасва, С.П. Ступницька. – Рівне, 1991. – 31с. Тир. 500. Ротапр.

Одне з важливих завдань бібліотекарів – внести посильний вклад у справу відродження національної культури українського народу, його звичаїв, обрядів, традицій. Ознайомившись з даним методичним виданням /по суті, це сценарії масових заходів/, бібліотечні працівники зможуть збагатити свої знання про відзначення традиційних народних релігійних свят, використати тексти колядок, народних пісень для організації масових заходів у своїй бібліотеці. В кінці кожного сценарію подано список використаної літератури.

Особливо актуальними ці матеріали будуть напередодні різдвяних свят.

"Згадаймо праведних гетьманів...":Метод. рекомендації по організації циклу масових заходів про видатних діячів України доби Запорозького козацтва /Черкаська обл. універс.наук. б-ка ім.В.Маяковського; Підгот.:О.М.Бердник. - Черкаси,1991.- 22с. Тир.40. Ксерокс.

Віддаючи належне традиційним книжковим виставкам, бібліографічним оглядам, автор радить звернути увагу і на ті форми роботи, які мають більший емоційний ефект і спонукають читачів до безпосередньої участі в масових заходах. Це - вечори-портрети видатних історичних діячів, вечори історичної пам'яті, обговорення історичних книг, диспути, конкурси, вікторини.

Цикл "Згадаймо праведних гетьманів" присвячений таким видатним політичним діячам доби українського козацтва:

Дмитру Байді-Вишневецькому /вечір історичної пам'яті/;

П.Сагайдачному /обговорення історичних романів/;

Івану Сулімі /вечір цікавої історії/;

Б.Хмельницькому /вечір-диспут "За що ми любимо Богдана?", а також І.Сірку і П.Дорошенку, І.Мазепі, П.Полуботку... До кожного заходу подані списки літератури.

Краю мій рідний:/З досвіду роботи Ізюмської ЦБС/ /Харківська обл. універс. наук. б-ка, Харківська обл. б-ка для дітей; Склад.:Ю.М.Приходько, Н.П.Полях, О.І.Парамела-Черевань. - Х., 1991.- 10с.

Спочатку коротко описана історія м.Ізюма, далі досить детально викладено досвід краєзнавчої роботи ЦБС - формування фонду краєзнавчих документів, ведення довідково-бібліографічного апарату, масова робота, методичне керівництво...

Матеріал буде корисним для бібліотечних працівників як приклад послідовної роботи по удосконаленню краєзнавчої діяльності масових бібліотек.

Рекомендує бібліотекар-практик. Вип.І./Херсонська обл.універс. наук. б-ка ім.М.Горького, Херсонська обл. б-ка для юнацтва Херсонська обл. б-ка для дітей; Уклад.:Ф.Ф.Попова, Г.І.Тютюн, О.П.Вітенко.- Херсон, 1991.- 13с. Тир.60. Ротапринт.

Методичні центри Херсонщини започаткували випуск серії ви-

дань, до якої входять найцікавіші методичні розробки, сценарії рівноманітних заходів і т.ін., підготовлені і апробовані бібліотеками області. Так, до 1-го випуску увійшли сценарії родинного свята "Нашому роду нема переводу", літературного калейдоскопу "Наша мова калинова"...

...Вип. II. - Уклад.: Н.Ф. Попова. - Херсон, 1991. - 3с.

Включено кілька планів тематичних виставок періодичних видань, книжково-ілюстративних виставок на теми: "Чи бути селянину господарем землі?", "Природа і людина: тривога сьгоднішнього дня", "Козацькому роду нема переводу"...

В серії об'єднані і краснавчі методичні розробки Чернігівської ОУНБ ім. В. Короленка.

"Збережемо ваші весни..." / Повернуті імена письменників Чернігівщини: Літературно-музична композиція до циклу краснавчих читань "Чернігівщина - гордість моя". Вип. I / XXIV / Чернігівська обл. універс. наук. б-ка ім. В. Короленка; Підгот.: Л. П. Титок. - Чернігів, 1991. - 8с. Тираж 35.

Даний випуск присвячено творчості земляків - Василя Чумака, Аркадія Казки та Олександра Соколовського. Матеріал подано у формі композиції, що передбачає широке його застосування. Є список літератури і перелік грамзаписів.

Хмельницькому - 500: Тези наук.-теорет. конференції / Хмельницька обл. універс. наук. б-ка ім. М. Островського та ін. - Хмельницький, 1991. - 167с.

До збірника у вигляді тез увійшло чимало матеріалів, присвячених краснавчій діяльності бібліотек, зокрема і проблемам, досі не вирішеним. Частина тез висвітлює досвід роботи бібліотек Хмельниччини / із змісту: Бойтук М. Д. "Роль краснавчої бібліографії у роботі бібліотек", Василюшина В. О. Система наочної пропаганди"; Павлова Л. Л. "Пропаганда краснавчих мистецьких творів"; Клейман Н. О. "Краснавство і шляхи відродження: / досвід роботи бібліотек-філіалів Хмельницької міської ЦС"; Тернавська В. В. "Національна культура і краснавство в діячій бібліотеці" і т.д.